

Särskildt underdånigt Betänkande

angående

de åtgärder som böra iakttagas mot smittosamma sjukdomar bland husdjuren,

jemte

förslag till förordningar i detta ämne,

afgifna den 24 Maj 1865

af

den Komité, som med afseende å veterinärväsendets ordnande varit i nåder tillsatt.

STOCKHOLM.

tryckt hos A. L. Norman, 1865.

Stormäktigste, Allernådigste Konung!

Genom nådig Remiss af den 17 December 1863 har Eders Kongl. Maj:t anbefallt den för ordnandet af Veterinär-väsendet i riket i nåder tillsätta Komité att afgifva underdånigt utlåtande i anledning af det från Eders Kongl. Maj:ts Sundhets-Kollegium inkomna "förslag till förordning angående hvad till förekommande och hämmande af farsoter och smittosamma sjukdomar bland husdjuren "iakttagas bör".

Komiterade, som åt detta förslag egnat sorgfällig granskning, hafva väl vid detsamma icke funnit några andra hufvudsakliga anmärkningar att framställa än dem Eders Kongl. Maj:ts Justitie-Kanslers-Embete, i sitt den 26 September 1863 i denna fråga afgifna yttrande, redan i underdånighet anmält; men då ifrågavarande förordning bort bringas till öfverensstämmelse med öfrige af Komiterade

i afseende å Veterinär-väsendets ordnande framställde förslag, och det af sådan anledning funnits nödigt att i viss mån ändra samma förordnings redaktion, hafva Komiterade utarbetat det förslag till meranämnda förordning, som härhos i underdånighet bifogas.

De skiljaktigheter som, utom nu antyde på Justitie-kanslers-embetets erinringar grundade olikheter, förefinnas mellan de begge förslagen hänföra sig företrädesvis till följande punkter

I förslagets 1 § hafva Komiterade ansett sig böra meddela en uppgift på alla de sjukdomar bland husdjuren, på hvilka förordningen borde hafva tillämpning; dervid likväl i samma §:s sednare moment det tillägg blifvit gjordt, att om utom de uppräknade någon annan sjukdom bland husdjuren skulle antaga elakartad smittosam karakter, förordningens föreskrifter, efter Veterinär-Styrelsens hörande och Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes kungörelse, då må jemväl på sådan sjukdom hafva tillämpning.

Dernäst har, utan någon motsvarighet i Sundhets-Kollegii förslag, men i öfverensstämmelse med hvad derom för dylika fall i utlandet allmänt finnes stadgadt, uti 3 §:ens 4 mom. föreslagits att, om vederbörande myndighet i samråd med Veterinärläkare förklarar någon ort smittad eller under uppsigt ställd, det skulle tillhöra polismyndighet eller kronobetjening att föranstalta det djur från sådane orter varda på ändamålsenligt sätt märkte.

Vidare hafva Komiterade till förekommande af smittas spridande ansett, att det i 4 §:n 4 mom. af Sundhets-Kollegii förslag upptagna åliggandet för djurägare, att, då allmän besigtning af djur varder af vederbörande anbefalld, på utsatt tid och ställe uppvisa djuren, endast bör äga rum i afseende å sådane djur, som veterligen icke äro smittade. Från ett dylikt åliggande skulle alltså den djurägare vara befriad, som eger visshet derom att hans djur antingen äro af smitta angripne eller varit med smittade djur i beröring.

Slutligen hafva Komiterade, jemte meddelande af några utförligare bestämmelser rörande nedslagtning och värdering af husdjur som till förekommande af smittosamma kreaturssjukdomars spridande dödas, i 9 § 4 mom. af sitt afgifna förslag ansett sig böra hemställa, att, jemte det full ersättning borde gifvas för friskt nedslagtadt kreatur, jemväl för sådant djur som af den smittosamma sjukdomen befunnits vid nedslagtningen angripet måtte lemnas ersättning med en tredjedel af det värde som djuret efter i orten gångbart pris ansågs ega, innan det sjuknade. Grunden för denna hemställan hafva Komiterade hemtat från det förhållande, att den djuregare som vet att han för smittadt sjukt djur icke har någon ersättning att påräkna, icke sällan torde låta sig häraf förledas till försök att, med fördöljande af sjukdomens tillvaro, öfverlåta ett sådant djur till annan ägare eller att åtminstone hålla sjukdomen dold längre än han, med utsigt till en modererad ersättning, eljest skulle hafva gjort samt sålunda genom smittans förtigande bidraga till dess spridande.

Öfriga mindre väsentliga olikheter mellan de begge förslagen torde icke här behöfva särskildt i underdånighet omförmälas.

I den underdåniga skrifvelse, med hvilken Sundhets-Kollegium öfverlemnadt sitt ifrågavarande författningsförslag, har Kollegium anmält, att, då Eders Kongl. Maj:ts nådiga kungörelse af den 26 Juli 1856 angående förnyade föreskrifter till förhindrande af smittosamma kreaturssjukdomars införande i riket redan innehålla tillfyllestgörande föreskrifter om hvad som erfordras till skydd mot smittosamma djursjukdomars införande från andra länder till Sverige, någon ny förordning i detta ämne icke ansetts behöfelig. Då likväl högstberörda kungörelse af den 26 Juli 1856 sedermera genom Kongl. kungörelsen den 17 Juli 1858 erhållit ett särskildt tillägg i afseende å kreaturspest, hafva Komiterade, dels med afseende å nyttan för allmänheten att hafva alla hithörande stadganden i *en* författning sammanförda, dels jemväl för att i samma författning få till införande anmäla åtskilliga deri nu saknade bestämmelser, ansett sig böra afgifva särskildt förslag till förordning angående hvad iakttagas bör till förekommande af smittosamma kreaturssjukdomars införande i riket. Detta förslag, som alltså härhos i underdånighet bifogas upptager i dess 1, 3, 4, 6 och 7 §§ sådana föreskrifter som, till hufvudsaklig motsvarighet igenfinnas i de stadgar, hvilka innehållas i Kongl. kungörelsen den 26 Juli 1856. Förslagens 2 § motsvaras af Eders Kongl. Maj:ts nådiga kungörelse af den 17 Juli 1858, under det att 5:te, 8:de och följande §§ innefatta sådana tillägg, som, enligt Komiterades åsigt, skulle tjena till författningens fullständigande och dem Komiterade på sådan grund ansett sig böra i underdånighet föreslå. De torde alla finnas vara af sådan beskaffenhet att de icke påkalla någon särskild underdånig förklaring.

Med de frågor, som afhandla åtgärderne mot smittosamma kreaturssjukdomars införande till riket eller berörde sjukdomars spridande inom riket står, om ej i omedelbar beröring, likväl i nära sammanhang en annan fråga som vid handel om husdjur ofta förekommer och icke sällan gifvit anledning till tvister, den nemligen om och i hvad mån sådana fel och sjukdomar hos ett såldt eller bortbytt husdjur, som icke genast vid öfverlåtelsen kunna upptäckas, må berättiga en köpare till ersättning. I detta hänseende innehåller vår nu gällande lag uti 1 Kap. 4 § Handelsbalken visserligen några allmänna föreskrifter om återgång af köp, der varan finnes hafva fel, äfvensom i samma §:s sista moment det särskilda

stadgande blifvit meddeladt, att, då häst köpes, hafve köparen tre dygns frestetid. Men hvad då först beträffar dessa allmänna föreskrifter, hafva de, tillämpade på handeln om husdjur, i så måtto befunnits ofullständiga, som nödiga bestämmelser saknats ej mindre om beskaffenheten af de fel, som borde berättiga till handelns återgång, än jemväl om den tid, hvarunder, i hvarje särskildt fall och för olika slag af fel, den som sålt eller bortbytt ett husdjur, skulle vara till ersättning förpligtad. Hvad åter nyssanförda speciela stadgande rörande hästköp vidkommer, torde detsamma, redan derigenom till sin praktiska betydelse inskränkt, att det gäller blott ett enda slag af husdjur, jemväl i öfrigt icke vara eguadt att i allmänhet tillfredsställa hvarken säljare eller köpare. Detta stadgande, om nemligen dermed skall anses vara uttryckt rättigheten för en köpare att, antiugen fel finnes eller icke, kunna inom den angifna tiden godtyckligt häfva köpet, innefattar en orättvisa mot den säljare som afyttrat en god vara, under det att, om fel verkligen finnes, den bestämde frestetiden i de allra flesta fall är för kort för att göra en köpare förvissad om felets tillvaro. Med kännedom om de olägenheter som nu antydde brister i lagstiftningen medfört samt med afseende å de förluster, som deraf vållats icke för den, som rätteligen bort hafva skadan, utan för den som med honom inlåtit sig i köpenskap, hafva Komiterade, då dessa olägenheter i mån af landets ekonomiska utveckling äro att för framtiden emotse i ständig tillväxt, ej mindre häraf, än jemväl af det hinder som nu gällande stadganden kunna innebära mot en i möjligaste måtto liflig samfärdsl inom det yrke, hvaraf hela landets materiela förkofran främst beror, ansett sig äga anledning att till Eders Kongl. Maj:ts nådiga pröfning härmed öfverlemnna förslag till en sådan lag i afseende å handel med husdjur, att derigenom blefve för hvarje fall tydligt bestämdt, icke allenast hvilka de fördol a fel och sjukdomar hos ett husdjur äro, som böra anses berättiga en köpare att kunna yrka återgång af skedd handel, än jemväl de tider, hvarunder för hvar och ett af dessa fel denna återgångsrätt må stå öppen. Genom en sådan lag, för hvars antagande den tidpunkt synes vara företrädesvis lämplig, då åtskillige andra åtgärder för Veterinär-väsendets ordnande blifvit till utförande ifrågasatta, skulle de svårigheter hufvudsakligen undanrödjas, som, i följd af nuvarande lagens ofullständighet, hittills varit förenade med dylika tvisters behandling och afdömande. Edligt intyg af legitimerad veterinär-läkare derom att djuret varit behäftadt med något af de återgångsfel, hvilka för de särskilda slagen af djur i lagförslaget uppräknas, skulle, då för öfrigt tiden rätt blifvit iakttagen, utgöra all den bevisning som i dylika mål af en köpare behöfde förebringas och enkelheten af denna bevisningsmethod torde jemväl medgifva, att afgörandet af dylika ersättningsfrågor, såsom oftast påkallande skyndsamt åtgärd, skulle i första hand, såsom en enkel handräkningsåtgärd, kunna öfverlemnas åt Konungens Befallningshafvande samt endast i det fall hänvisas till domstol att frågan vore såsom tvistig att anse. Till ökad stöd för Komiterades åsigt om ifrågavarande lags behöflighet och för att ådagalägga huru allmänt ett sådant

behof gjort sig i utlandet gällande, böra Komiterade upplysa att inom ett stort antal af Europas länder, exempelvis må här nämnas Frankrike, Österrike, Preussen, Bayern, Würtemberg, Sachsen, Schweitz och Hannover jemte flere af Tysklands mindre stater, finnas dylike stadganden utfärdade om så kallade återgångsfel och återgångstider, desse sednare för de olika slagen af fel varierande från 3 till och med 40 dagar.

Det är med ledning af hvad i främmande länder sålunda blifvit stadgadt och med kännedom om behofvet jemväl hos oss af motsvarande föreskrifter, som Komiterade afgifvit härhos i underdånighet bilagda förslag till Lag om återgångsfel. Att detta förslag, såsom af civillags natur, varder underkastadt en omständlig pröfning är Komiterade icke obekant, men, ehuru Komiterade sålunda förutse, att samna förslag antagligen icke vinner godkännande i det skick, som Komiterade deråt nu gifvit, hafva Komiterade likväl trott sig böra framlägga detsamma, i och för den ledning som vid blifvande omarbetning må kunna deraf hemtas. De föreslagna olika återgångstiderna hafva sin grund i de särskilda felens och sjukdomarnes olika inkubationstider, men skulle, om så anses nödigt, kunna derhän förenklas, att för en del sjukdomar bestämdes en gemensam återgångstid af t. ex. 14 dagar samt för öfriga i förslaget uppräknade fel och sjukdomar 30 dagar. För förslagets praktiska syfte skulle vara företrädesvis önskvärdt om rättgångssättet i ithörande mål kunde frigöras från den långsamma behandlingen vid domstol och det har velat synas Komiterade som skulle dylika frågor afgörande med ungefärligen samma befogethet som andra handrækningsåtgärder kunna åt Eders Kongl. Maj:ts Befallningshafvande öfverlemnas. I öfverensstämmelse med denna åsigt hafva alltså de föreskrifter tillkommit som innefattas i förslagets 4 § och hvilka föreskrifters verkställbarhet Komiterade i underdånighet hänskjuta till Eders Kongl. Maj:ts nådiga pröfning.

Komiterade framhärda med djupaste undersåtliga vördnad, nit och trohet,
Stormäktigste, Allernådigste Konung,
Eders Kongl. Maj:ts

underdånigste, tropligtigste
tjenare och undersåter

A. HAMILTON,

CARL PLATEN. CARL H. EKSTRAND. I. HOFMAN (BANG). N. G. HERO.

Stockholm den 24 Maj 1865.

H. Husberg.

Förslag till förordning

angående hvad iakttagas bör till förekommande och hämmande af smittosamma sjukdomar bland husdjuren.

§ 1.

De sjukdomar bland husdjuren på hvilka denna förordning har tillämpning äro: Mjeltbrand (*Anthrax*), Boskapspest (*Pestis bovina*), elakartad lungsjuka (*Pneumonia interlobularis contagiosa*), Rots (*Malleus humidus*), Springorm (*Malleus farciminosus*), elakartad klöfsjuka hos får (*Aphthæ epizooticæ*), Skabb hos får (*Scabies ovina*) och Vattenskräck (*Rabies*).

Skulle någon annan sjukdom bland husdjuren antaga motsvarande elakartad smittosam karakter, må efter Veterinär-styrelsens hörande Konungens Befallningshafvande kungöra, att denna förordnings föreskrifter skall i afseende på sådan sjukdom tillämpas.

§ 2.

Kommunal- och Sundhets-nämnd åligger att hafva närmaste inseedet öfver sjukvården bland husdjuren, varande alltså dessa nämnders skyldighet:

1) att enligt de föreskrifter och anvisningar som af Veterinär-styrelsen eller Kongl. Maj:ts Befallningshafvande meddelas samt, med ledning af veterinärläkares råd och den erfarenhet nämnden vunnit, vidtaga eller hos vederbörande myndighet föreslå de åtgärder som må anses nödiga eller nyttiga till förekommande eller undanrödjande af smittosam sjukdom bland husdjuren, äfvensom att, då detta ligger inom nämndens be-

fogenhet, vaka öfver verkställigheten af hvad i sådant hänseende blifvit beslutadt eller föreskrifvet;

2) att då husdjur angripes af sjukdom som befaras vara smittosam sådant hos Kongl. Maj:ts vederbörande Befallningshafvande anmäla, på det att veterinär-läkare må varda förordnad att orten besöka, eller, om veterinär-läkare är nära boende, honom omedelbarligen tillkalla samt i sådant fall genast underrätta Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, skolande för denna händelse Befallningshafvande bestämma om veterinär-läkarens arfvodes- och resekostnads-räkning skall af kommunen eller af staten betalas;

3) att, om veterinärläkare anser sjukdomens beskaffenhet dertill föranleda, kungöra sjukdomens utbrott jemte förbud mot gemenskap med det ställe, der sjukdomen sig yppat, äfvensom att, då veterinär-läkaren förklarar sjukdomen hafva upphört, sådant genom kungörelse tillkännagifva;

4) att söka utröna de orsaker som föranledt sjukdomen eller som gynna dess utbredning, samt, i fall som af nämnden bero, vidtaga men annars hos vederbörande föreslå nödiga åtgärder till dessa orsakers undanrödjande;

5) att, om behovet fordrar, kungöra denna förordning i de delar som på den yppade sjukdomen ega tillämplighet;

6) att öfvervaka verkställigheten af de föreskrifter som af vederbörande äro gifna;

7) att vid besigtning som af veterinär-läkare anställles, lemna nödigt biträde samt, då djurägare sådant försummat, skyndsamt anskaffa hvad som för de sjuka djurens vård och sjukdomens hämmande anses erforderligt;

8) att ombesörja tillvaratagandet och sjukbehandlingen af sådana djur som, behäftade med smittosam sjukdom eller för sådan misstänkte, träffas utan vård lösa; — samt

9) att, då djur anträffas uppflutet vid strand eller annorstädes dött och skäl finnes misstänka att det varit behäftadt med smittosam sjukdom, föranstalta att detsamma varder med hud och hår förbrändt eller nedgräfdt enligt den i § 8 här nedan gifna föreskrift.

§ 3.

Polismyndighet i stad och *Kronobetjening* på landet åligger:

1) att, då smittosam sjukdom bland husdjuren utbrutit, vid påfordran lemna skyndsam handräckning åt kommunal- och sundhets-nämnd;

2) att, då sådan myndighet själf vinner kännedom om smittosam sjukdoms utbrott, derom underrätta vederbörande kommunal- och sundhetsnämnd, samt omedelbart och opåkalladt vidtaga de åtgärder, som, i öfverensstämmelse med denna förordnings föreskrifter, kunna finnas nödiga;

3) att vid nedslagtning af sjuka eller för smitta misstänkta djur iakttaga hvad derom i denna förordnings § 9 är särskildt stadgadt; och

4) att, om vederbörande myndighet i samråd med veterinär-läkaren förklarar någon ort smittad eller under uppsigt ställd, föranstalta att djuren från dessa smittade eller för smitta misstänkta orter varda märkta genom inklippning af ett M i håren på djurens venstra bog.

§ 4.

Veterinär-läkare åligger:

1) att, efter vunen kännedom om smittosam kreaturssjukdoms utbrott, utan uppskof meddela vederbörande nödiga anvisningar och råd rörande hvad iakttagas bör för farsotens hämmande och sjukvårdens lämpliga ordnande, hvarjemte han samtidig tskall till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande och till Veterinär-styrelsen förhållandet inberätta;

2) att, på Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes eller Veterinär-styrelsens order äfvensom på kallelse af vederbörande kommunal- eller sundhetsnämnd begifva sig till det ställe, der smittosam kreaturssjukdom uppgifvits vara utbruten, der undersöka förhållandet och öfver undersökningen föra noggrannt protokoll i enlighet med de formulär och föreskrifter, som nu äro eller framdeles kunna varda honom till efterrättelse stadgade;

3) att skriftligen meddela och bevisligen tillställa vederbörande djurägare och nämnder alla nödiga föreskrifter rörande

a) de åtgärder, som för sjukdomens hämmande och sjukvårdens ordnande finnas mest lämpliga;

b) de sjuka djurens afskiljande från de friska;

c) förfarandet med hud, kött, klöfvar o. s. v. efter döda eller nedslagtade djur;

d) de reningsåtgärder som böra företagas; och

e) nödiga försigtighetsmått till förekommande af sjukdomars öfverförande på menniskor;

4) att till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande och Veterinär-styrelsen insända afskrift af de förda protokollen och de meddelade föreskrifterna, äfvensom berättelse om sjukdomens utbredning, förlopp och upphörande;

5) att, om Kongl. Maj:ts Befallningshafvande sådant nödigt pröfvar, närvara vid marknader inom distriktet och tillse om djur, behäftade med smittosam sjukdom eller för sådan misstänkta, blifvit ditförda samt i dylika fall vidtaga de åtgärder, hvartill omständigheterna kunna föranleda;

6) att på Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes order verkställa besigtningar å friska djur inom distriktet; — samt

7) att ställa sig till efterrättelse de föreskrifter om hvad iakttagas bör vid nedslagtning af smittade eller för smitta misstänkta djur, som i § 9 af denna förordning meddelas.

§ 5.

Djurägare åligger:

1) att, när han finner husdjur vara af ovanlig eller smittosam sjukdom angripet, så fort ske kan och i stad sednast inom tjugufyra men på landet inom fyratioåtta timmar anmäla förhållandet hos ordföranden i sundhets- eller kommunal-nämnd;

2) att, då sjukdomens smittosamma beskaffenhet är af honom känd, såvidt möjligt är afskilja de sjuka djuren från all beröring med de friska;

3) att förse de sjuka djuren med egna vårdare som icke få hafva beröring med friska husdjur;

4) att tillse, det de sjuka djuren afhållas från gemensamma beten och vattningsställen;

5) att hvarken genom försäljning eller hvad annat utbyte som helst låta förflytta smittade eller för smitta misstänkta djur från den gård, der de först sjuknat och ej heller inom af veterinär-läkaren förbjuden tid använda för friska djur de hus och betesmarker som af de förra varit begagnade;

6) att från allt tillträde till de smittade eller för smitta misstänkta djuren afhålla obehöriga personer;

7) att, då nedslagtning är anbefalld, vid verkställigheten deraf lemna behörig handräckning samt, om så fordras, i förekrifven ordning ombesörja förbränning eller nedgräfning af hela djur eller delar af dem, såväl då de blifvit nedslagade som då de sjelldött;

8) att med sorgfällighet verkställa föreskrifna reningsåtgärder å hus, redskap, kläder m. m., som varit med smittade djur i beröring, äfvensom enligt gifna föreskrifter förfara med foder, spillning och affall;

9) att till vederbörligen anbefalde allmänna besigtningar inställa sina djur, derest han ej äger visshet derom att desamma antingen äro af smitta angripna eller varit med smittade djur i beröring;

10) att skyndsamt anskaffa allt det som för de sjuka djurens vård och sjukdomens hämmande anses behöfligt; — samt

11) att i öfrigt ej allenast ställa sig till efterrättelse de föreskrifter, dem vederbörande myndigheter och veterinärläkare honom meddelat, utan ock vaka deröfver, att tjenstfolk eller andra af honom beroende personer, som vid sjukdomen hafva bevakning eller annan tienstgöring, dervid åliggande skyldigheter på det noggrannaste iakttaga.

Underlåter djurägare att med nödig skyndsamhet och noggrannhet fullgöra föreskrifna åtgärder, gånge de genom nämndens försorg, men på djurägarens bekostnad, i verkställighet.

De åligganden, som för djurägare här äro stadgade, gälle äfven för den, som i ägarens ställe satt är, eller för den, hvilken på stället såsom husbonde eller förman anses.

§ 6.

Kongl. Maj:ts Befallningshafvande åligger:

1) att i öfverensstämmelse med gällande instruktion och utfärdade författningar vaka deröfver, att alla vederbörande sina åligganden fullgöra i allt det som med afseende på yppad farsöt eller smittosam sjukdom bland husdjuren iakttagas bör:

2) att, med ledning af gällande allmänna föreskrifter och på grund af egen eller genom vederbörandes rapporter vunnen kännedom om sjukdomsförhållandet i orten, genom allmänna kungörelser eller särskilda påbud föreskrifva de åtgärder, hvilka till smittosam kreaturssjukdoms förekommande eller hämmande samt sjukvårdens ordnande pröfvas erforderliga:

3) att för sådant ändamål icke allenast till tienstgöring beordra inom länet anställde veterinär-läkare, utan äfven, om så nödigt pröfvas, till råd och biträde förordna länets provincial- och distriktläkare samt, när behöfvet påkallar, hos Veterinär-styrelsen requirera extra veterinär-läkare;

4) att vid mera svarartade farsoter inställa eller till annan tid och ort förflytta kreatursmarknader;

5) att stadga lämpliga viten till betryggande af gifna föreskrifters behöriga efterlefnad;

6) att ej mindre till chefen för vårt civil-departement än till Veterinär-styrelsen inberätta, när farsot inom länet utbrutit samt dels genom egna berättelser dels genom insändande af vederbörande tjänsterapporter, meddela såväl nämnde Departementschef som Veterinär-styrelsen fullständig kännedom om farsotens fortgång och upphörande samt om de i anledning deraf föreskrifna och vidtagna åtgärder; samt slutligen

.7) att ombesörja veterinär-läkares anställande för de platser, der införsel af djur från utländsk smittad ort är tillåten, samt denne veterinärs namn och bostad till vederbörande tullkammare uppgifva.

§ 7.

Ingen annan än legitimerad veterinärläkare må befatta sig med smittosamma sjukdomars botande.

§ 8.

Af smittosam sjukdom angripet djur, som dött eller som af sådan anledning blifvit dödadt, skall förbrännas eller helt nedgrävas, såvida ej veterinär-läkaren förklarar, att vissa delar deraf må kunna till nytta användas. Sådan nedgrävning skall ske i grop, som är minst åtta fot djup, å plats belägen afsides från allmänna vägar, vattningsställen, bönings- och ladugårdshus samt betesplatser, och bör å djur, som sålunda helt nedgräfvos, huden före nedgräfvandet till oanvändbarhet sönderskäras. Innehar djurägaren sjelf jord och finnes derå lämplig plats för djurets nedgrävning, vare han, derest han det ej vill förbränna, skyldig att sådan plats upplåta; i annat fall, äfvensom då djurets ägare är okänd, åligge det vederbörande kommunal- eller sundhetsnämnd att besörja om anskaffande af tjenlig nedgräfningsplats.

§ 9.

Vid nedslagtning och värdering af husdjur, som till förekommande af smittosam kreaturssjukdoms spridande måste undanrödjas, skall i öfrigt iakttagas följande:

1:o) Då veterinär-läkare anser att af smittosam sjukdom angripet djur bör nedslagtas, tillkalle han vederbörande kommunal- eller sundhetsnämnds ordförande jemte ortens kronobetjent eller polismyndighet, hvilka äga att tillsammans med veterinär-läkaren fatta beslut om djurets nedslagtande;

2:o) Skulle veterinär-läkaren anse nedslagtning jemväl af friska djur vara för farsotens hämmande af nöden, åligge honom att om sjukdomens beskaffenhet och alla de särskilda förhållanden, på hvilka han grundar sin åsigt, afgifva fullständig och noggrann rapport till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, hvilken, efter inhemtande af Veterinär-styrelsens yttrande, äger att bestämma om sådan nedslagtning skall äga rum eller icke:

3:o) Är nedslagtning beslutad, skall veterinär-läkare tillse. att den skyndsamt varder verkställd, samt anställa obduktion å de nedslagtade djuren och deröfver upprätta protokoll, som, bevittnadt af kommunal- eller sundhetsnämns ordförande och vederbörande kronobetjening eller polismyndighet, ofördröjligen till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande insändes;

4:o) För sålunda nedslagtadt djur af hornboskaps-, får-, get-, häst- eller svin-släktet lemnas af allmänna medel ersättning, som, då djuret befunnits af smittosam sjukdom angripet, bestämmes till en tredjedel af det värde, djuret efter i orten gångbart pris ansetts äga innan det sjuknat, men med fulla värdet för djur som, enligt veterinär-läkarens derom afgifna intyg, befanns friskt då det nedslagtades. Från de bestämda ersättningsbeloppen afdrages dock värdet af de djurdelar som enligt veterinärläkarens föreskrift må till nytta begagnas och hvilka djurägaren kan finnas villig öfvertaga. Vägrar djurägare öfvertagandet, skola sådana djurdelar genom kronobetjening eller polismyndighets försorg för Kronans räkning å offentlig auktion försäljas;

5:o) De delar af nedslagtadt djur, som ansetts kunna till nytta användas, få ej från stället bortföras annorlunda än i slutna kärl och nedsaltade;

6:o) Samma myndigheter och personer, som enligt denna §:s 1:a moment ega att om sjukt djurs nedslagtande besluta, verkställa ock den värdering å sådant nedslagtadt djur eller å delar deraf som här ofvan föreskrifven är;

7:o) Värdering af djur, som nedslagtas på grund af Kongl. Maj:s Befallningshafvandes i öfverensstämmelse med denna §:s 2:dra moment fattade beslut, verkställas af samma myndigheter och personer, men med biträde af en af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande och en af djurägaren tillkallad värderingsman;

8:o) Till ersättning vare ej berättigad den djurägare som försummat eller öfverträdt de i denna förordnings 5:te § stadgade föreskrifter

eller som för djurets sjukvård begagnat icke legitimerad djurläkare; äfvensom ägare af djur, hvilka, från utrikes ort till svensk hamn införda, derstädes blifvit nedslagtade på grund af de för sådant fall gifna föreskrifter, eller af djur, som, sedan de blifvit från svensk införselplats till sin bestämmelseort inom riket afförda, måst nedslagtas i anledning af bland dem utbruten smittosam kreaturssjukdom under den tid, de varit ställda under veterinär-läkares uppsigt.

§ 10.

Det åligger hvarje kommun att bestrida de utgifter, som för den allmänna sjukvården bland husdjuren inom kommunens område erfordras, äfvensom för bekostande af använda läkemedel i de fall, der djurägaren ej förmår dem betala. Men i öfrigt skola af det till smittosamma sjukdomars hämmande i stat uppförda anslag godtgöras såväl de ofvan nämnda ersättningarne för nedslagningar m. m., som äfven rese- och traktaments-kostnader för i tjänst varande eller extra veterinärläkare vid af dem, uppå vederbörandes requisition eller förordnande, bestridd tjänstgöring; börande räkningar öfver alla dessa kostnader, behörigen verifierade och sedan de af Veterinär-styrelsen blifvit granskade, genom Kongl. Maj:ts Befallningshafvande utbetalas.

§ 11.

Bryter någon emot de föreskrifter som, till förekommande eller hämmande af smittosamma husdjurssjukdomar, blifvit af vederbörande anbefallda straffes såsom i 19 kapitlet 17 § Strafflagen säges.

§ 12.

Den som med kommunal- eller sundhets-nämnds beslut icke åtnöjes, äger till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande besvär ingifva klockan före 12 å tretionde dagen efter det klaganden af beslutet erhållit del, dagen då det skedde likväl oräknad; foge jemväl vid besvären bevis om dagen, då beslutet blef klaganden delgifvet. Dock gånge, utan hinder af besvären, det öfverklagade beslutet i verkställighet. I Jemtlands, Westerbottens och Norrbottens län må, i mål som från Lappmarks-kommun till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande fullföljes, dubbelt så lång tid som nu sagd är, den klagande tillgodokomma. För klagan öfver sundhets-nämnds i Stockholm beslut gälle hvad derom är särskildt stadgadt.

Klagan öfver Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes beslut i de frågor, denna författning afser, fullföljes genom underdåniga besvär i vanlig ordning hos Kongl. Maj:t i dess Civil-departement sednast före kl. 12 å tretionde dagen efter den, då klaganden af beslutet bevisligen erhöill del.

§ 13.

Genom denna förordning undanrödjes till vidare kraft och verkan förordningen den 23 Januari 1828 om hvad i händelse af yppad smittosam sjukdom hos djuren iakttagas bör äfvensom hvad i andra författningar kan finnas stridande mot här ofvan meddelade föreskrifter

Förslag till förordning

angående hvad iakttagas bör till förekommande af smittosamma kreaturssjukdomars införande i riket.

Med upphäfvande af föreskrifterna i Kongl. kungörelsen den 26 Juli 1856 angående åtgärder till förekommande af smittosamma kreaturssjukdomars införande i riket äfvensom i Kongl. kungörelsen den 17 Juli 1858, rörande särskildt de åtgärder, som i afseende å kreaturspest äro till iakttagande stadgade, har blifvit förordnad följande:

§ 1.

När smittosam kreaturssjukdom utbryter å utrikes ort, skall Kommers-kollegium genom kungörelse genast förklara den främmande orten i så vidsträckt omfattning som omständigheterna påkalla af sådan sjukdom smittad; åliggande det jemväl Kollegium att, när den ifrågavarande orten minst en månad varit fri från sjukdom, sådant kungöra. Från ort som sålunda förklarats smittad får införsel af kreatur ej ske i annan ordning än här nedan sägs.

§ 2.

Är sjukdomen boskapspest (pestis bovina) skall från sålunda smittad ort införsel af boskapskreatur äfvensom af kött jemte oberedda hudar och skinn samt hår, horn och klöfvar utaf sådana kreatur vara förbjuden; och skall under ett år efter det nämnda pest å den främmande orten upphört, införsel derifrån af oberedda hudar och skinn samt hår, horn och klöfvar af boskapskreatur endast med det vilkor vara

tillåten, att nämnde varor ej komma i beröring med levande kreatur eller smittbara varor af enahanda art, samt under behörig kontroll i afskildt magasin uppläggas och, innan de utlemnas, underkastas kalkning eller annan smittoförstörande behandling.

§ 3.

Förklaras utrikes ort smittad af annan sjukdom bland något visst slag af kreatur, åligge den som från sådan ort vill införa kreatur af samma slag att, innan landsättning får ske, förete:

a) betyg af säljaren att denne under minst fyra månaders tid oafbrutet haft under sin vård i friskt tillstånd det kreatur som säljes;

b) förteckning eller märkrulla, upptagande fullständig beskrifning öfver alla de till införsel anmälda djur, med uppgift för hvarje kreatur särskildt på dess slag, ålder, kön och färg, jemte öfrige igenkännings-tecken;

c) intyg af veterinärläkare att samtliga i förteckningen beskrifne kreatur vid afgången från den främmande orten varit friska; och

d) intyg af behörig myndighet i samma ort att den veterinärläkare som afgifvit nämnda betyg varit kompetent att sådant betyg utfärda.

Införsel sjöledes af kreatur under de förhållanden denna § omförmäler skall vara tillåten endast i någon af nedannämnde hamnar, nemligen Göteborg, Halmstad, Helsingborg, Landskrona, Malmö, Ystad, Carlshamn, Calmar, Wisby, Norrköping, Stockholm, Gefle, Hernösand och Umeå.

§ 4.

Vid ankomsten till svensk hamn och innan landsättning får ske skall, på vederbörande tullbetjenings anmälan, kreaturet af behörig veterinärläkare besigtigas och innan det får från lossningsorten vidare transporteras eller komma i beröring med andra kreatur, som kunna af smittan angripas, förklaras fritt från sådan smittosam sjukdom som i 1 § af Kgl. Maj:ts nådiga förordning angående hvad till förekommande och hämmande af smittosamma sjukdomar bland husdjuren iakttagas bör. Om de försigtighetsmått som i afseende å sålunda besigtigadt djurs vidare transporterande från lossningsplatsen till bestämmelseorten må finnas nödige, åligge veterinärläkaren att meddela föreskrift och skall, då boskapskreatur införskrifvits från utrikes ort som af elakartad lungsjuka förklarats smittad, djuret under nio månader, men, i fråga om öfrige sjukdomar, under tre

månader stå under behörig veterinärläkares tillsyn samt af honom minst en gång i hvarje månad och oftare, om anledning dertill gifves, besigtigas.

§ 5.

Skulle djur som ankommit från utrikes ort, förete sådant tecken som, enligt veterinärläkarens utsago, gör djuret för smittosam sjukdom misstänkt, må det på egarens bestämmande bero, huruvida detta och de flere djur af enahanda slag, som med samma lägenhet må hafva inkommit, genast utan gemenskap med land skola åter utföras; eller djuren under ofvannämnde tid af dels tre och dels nio månader under tillsyn af veterinärläkaren ställas uti afskilde, intill lossningsplatsen närbelägne och för ändamålet af veterinärläkaren lämplige befunde förvaringsrum; eller ock å det djur som veterinärläkaren finner vara företrädesvis för smittosam sjukdom misstänkt, profslagtning anställas, då, om djuret befinnes friskt, de öfriga djurens införande må vara tillåtet under iakttagande af ofvan föreskrifne försigtighetsmått.

§ 6.

Är djur vid ankomsten behäftadt med mjeltbrand, boskapspest, elakartad lungsjuka, rots, springorm eller färkoppor, skall det genast dödas, och skola, när, vid besigtning i lossningshamnen, kreatur befunnits af sådan sjukdom angripet, alla de djur, som med samma lägenhet ankommit och för den ifrågavarande smittosamma sjukdomen äro emottagliga, antingen slagtas eller, utan gemenskap med land, genast åter utföras. Vid sådan nedslagtning iakttagas alla de försigtighetsmått, som finnas föreskrifna i §§ 8 och 9 af Kongl. Maj:ts nådiga förordning angående hvad till förekommande och hämmande af smittosamma sjukdomar bland husdjuren iakttagas bör.

§ 7.

Vid de tillfällen då Kongl. Maj:ts Befallningshafvande, tidigare än kungörelse från Kommers-kollegium derom hunnit att utfärdas, erhåller tillförlitlig underrättelse om å utrikes ort uppkommen smittosam kreaturssjukdom, ege Kongl. Maj:ts Befallningshafvande att, i afbidan på Kollegii förordnande, påbjuda iakttagandet inom länet af de försigtighetsmått, som finnas nödige till förekommande af sjukdomens införande; dock skall Kongl. Maj:ts Befallningshafvande derom hos Kommers-kollegium ofördröjligen göra anmälan.

§ 8.

Om alla de åtgärder som veterinärläkare enligt denna författning vidtager åligge honom att ofördröjligen, efter hvarje verkställd förrättning, afgifva rapporter ej mindre till Kongl. Maj:ts Befallningshafvande än jemväl till Styrelsen öfver veterinärväsendet; börande i de fall der till införsel medgifvet kreatur på sätt ofvan blifvit stadgadt, förklarats skola stå under veterinärläkares tillsyn underrättelse om sådant djurs införande varda af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande i det län, der lossningsplatsen är belägen, meddelad Befallningshafvande i det län, dit djuren blifvit bestämda att afgå.

§ 9.

I afseende å införsel af kreatur landvägen från angränsande länder, skola i tillämpliga delar iakttagas enahanda försigtighetsmått som vid kreaturs införande sjöledes nu blifvit föreskrifna.

§ 10.

Alla de kostnader som föranledas af de i denna författning anbefallda besigtning- m. fl. åtgärder skola, då de afse djur som ännu ej blifvit tagna från skeppsbord, gäldas af skeppsbefälhafvaren, men, efter djurens landsättning, af djurägaren.

§ 11.

Bryter någon mot de föreskrifter som till förekommande af smittosamma kreaturssjukdomars införande i riket blifvit af vederbörande anbefallda, straffes som i 19 kap. 17 § Strafflagen sägs.

§ 12.

Den som icke åtnöjes med Kongl. Maj:ts Befallningshafvandes beslut i de frågor denna författning afser, äger att hos Kongl. Maj:t i underdånighet anföra besvär, som klockan före 12 å tretionde dagen efter det klaganden af beslutet bevisligen erhållit del, den dagen likväl oräknad, böra till Civil-departementet ingifvas. Dock gånge, utan hinder af besvären, det öfverklagade beslutet i verkställighet.

Förslag till lag

om återgångsfel vid kreaturshandel.

Med närmare bestämmande af lagen i 1 kapitlet 4 § Handelsbalken varder i fråga om återgång af handel om husdjur stadgad som följer:

§ 1.

Säljes husdjur mer än halft år gammalt, och finnes sedermera behäftadt med något af de fel, som i nästa § säges, då skall säljaren för fel vara ersättningskyldig på sätt och under vilkor här nedan närmare bestämmas.

§ 2.

Fel som kunna leda till återgång äro:

I:o hos djur af hästsläktet:

- a) Rots (*Malleus humidus*),
- b) Springorm (*Malleus farciminosus*),
- c) Periodisk ögoninflammation (*Ophthalmia periodica*),
- d) Svart starr (*Amaurosis*),
- e) Koller (*Hydrocephalus internus*, *Meningitis*),
- f) Qvickdrag (*Emphysema pulmonum*),
- g) Krubb-bitning utan tändernas afnötning (*Ructatio*),
- h) Fallandesot (*Epilepsia*),
- i) Elakartad beskällaresjuka (*Morbus coitus*),
- k) Istadighet (*Mania periodica*), såvidt nemligen djuret jemväl före öfverlåtelsen bevisligen varit med detta fel behäftadt.

2:o hos hornboskap:

Elakartad lungsjuka (*Pneumonia interlobularis contagiosa*).

3:o hos får:

Fårkoppor (<i>Variolæ ovinae</i>),	} Dock endast om bevisas kan, att dessa sjukdomar före köpet funnits i säljarens hjord.
Fårskabb (<i>Scabies ovina</i>),	
Fårklöfsjuka (<i>Aphthæ epizooticæ ovinae</i>).	

Köpare som vill väcka återgångsanspråk bör derom göra anmälan inom följande tider, nemligen:

då felet är istadighet, svart starr och krubb-bitning	före utgången af 8:de dagen,
» » » koller och qvickdrag	» » » 10:de dagen,
» » » elakartad beskällaresjuka	» » » 14:de dagen,
» » » rots och springorm	» » » 20:de dagen,
» » » fallandesot hos djur af hästsläktet och elakartad lungsjuka hos hornboskapen, likasom för fårkoppor, fårskabb och fårklöfsjuka före utgången af 30:de dagen, samt för periodisk ögoninflammation före utgången af 40:de dagen; tiden i hvarje fall räknad från och med den dagen näst efter den då djuret till köparen öfverlemnades. Hvad nu blifvit stadgadt om återgång af kreaturshandel gäller icke för djur som föras utom riket.	

§ 3.

Tillvaron af sådant fel som nu är nämndt skall, då behörig anmälan derom göres inom den i hvarje fall bestämda tiden, medföra skyldighet för säljaren att återställa den därför erhållna köpeskillingen. Vill säljaren vara från sådan skyldighet fri eller hafva densamma annorledes bestämd än nu är sagdt, upprätte derom med köparen vid handelns afslutande skriftlig, af vittnen behörigen styrkt, öfverenskommelse.

§ 4.

Upptäcket inom nu föreskrifven tid något af ofvanuppräknade återgångsfel, har köparen att öfver felets beskaffenhet och djurets ålder taga legitimerad veterinärläkares på ed afgifna intyg samt, med företeende af detta intyg, inom slutet af samma tid hos säljaren anmäla sin önskan om köpets återgång. Vägrar säljaren djuret återtaga, eller är han ej att träffa, eller är han aflägsse boende, i hvilka tvenne sistnämnde fall köparen har att taga närmaste kronobetjents bevis derom att han hos den neföre ansvarstidens utgång anmält protest mot köpet, ege der-

efter köparen att sist inom åtta dagar efter samma tids förlopp hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande söka handräckning för handelns återgång. Vid sin inlaga härom foga köparen:

- a) den af veterinärläkaren om felets beskaffenhet och djurets ålder afgifna edliga attest;
- b) ett af två trovärdige män utfärdadt bevis om dagen då köpet skedde; och
- c) likaledes ett af tvenne trovärdige män meddeladt intyg om dagen då säljaren tillsades om handelns återgång eller, i de här ofvan förutsatta fall, kronobetjents bevis om fullgjord återgångs-anmälan.

Sedan säljaren lemnats tillfälle till förklarings afgifvande, meddele Kongl. Maj:ts Befallningshafvande sitt beslut.

§ 5.

Skulle djur som, enligt nästföregående §, blifvit af veterinärläkare besigtigadt dö eller, till förekommande af smittas spridande, dödas, skall djuret obduceras och protokoll deröfver jemte utlåtande om dödsorsaken i laga ordning upprättas och afgifvas.

§ 6.

Kostnaden för djurets besigtning äfvensom de utgifter för sjukvård och foder, som blifvit gjorde efter den dag, då köparen anmälde sitt yrkande om handelns återgång, skola, jemte obduktionskostnaden, der sådan ifrågakommer, gäldas af den tappande parten.

§ 7.

Efter anhängiggörande hos Kongl. Maj:ts Befallningshafvande af sådan återgångs-ansökning, som i 4 § sägs, äge, uppå endera partens begäran, Kongl. Maj:ts Befallningshafvande förordna, att djuret genom kronobetjeningens försorg varder å offentlig auktion försåldt och köpeskillingen intill sakens slut i taka händer nedsatt.

§ 8.

Allt hvad här är sagdt om köp gälle jemväl om byte; skolande alltså, då byte på grund af denna lag återgår, det mot djuret gifna

bytesbelopp återställas eller om tillbytt vara icke vidare finnes eller icke finnes i samma skick som den emottogs, djurets värde i penningar ersättas med det belopp, hvartill detsamma, utan afseende å det anmälda felet, uppskattas af tre sakkunnige män, som, på endera partens begäran, utses af Kongl. Maj:ts Befallningshafvande.